

Jennifer Leonard er journalist og har arbejdet for blandt andre Bruce Mau som deltager i tænketanken Massive Change. På baggrund af dette arbejde startede hun radioprogrammet Massive Change Radio, der diskuterer tænketankens holdninger live med en lang række teoretikere fra hele verden. Det resulterede i bogen „Massive Change“, som Leonard skrev i samarbejde med Bruce Mau. Jennifer Leonard arbejder nu i designfirmaet Ideo med „Transformation by Design“.

FRA MASSIVE CHANGE TIL DESIGN HINSIDES FORM

AF JENNIFER LEONARD

Massive Change er et konceptuelt designprojekt initieret af Bruce Mau i samarbejde med det nu nedlagte Institute without Boundaries, som var en post-graduate tænketank ved George Brown Toronto City College. Jeg deltog i tænketankens første år i 2003, og dette arbejde betød, at jeg besluttede at bruge min journalistiske baggrund i praktisk øjemed. Det blev til projektet *Massive Change Radio*, hvis bærende idé var at inddrage tænkere og teoretikere fra hele verden via telefonen i samtaler om Massive Change-projektet med det formål enten at støtte eller afvise dets tese og forløb.

Massive Change Radio overraskede ved den vilje til at kommunikere på tværs af discipliner og tage fat på begrebet design i en global kontekst, som eksperimenteret faktisk dokumenterede. Mange af de visionære tænkere, jeg talte med i radioprogrammet, opfatter ikke sig selv som designere, men ligesom mange andre bruger de alligevel ordet 'design' til at beskrive deres arbejde, og de taler om at designe systemer, organisationer, organismer og programmer.

Massive Change Radio kom i alt til at omfatte mere end 40 radio-interviews og har blandt andet resulteret i en række postkort med citater fra interviewene, som forhåbentlig vil komme til at cirkulere verden rundt.

I løbet af de sidste 200 år, og især de sidste 50, har vi måttet indse, at design ind-

tager en ny position i samfundsordenen. Fra at have spillet en ret uvæsentlig rolle inden for et smalt erhverv og slet ingen rolle i forhold til et overordnet natursyn har design udviklet sig til at blive det store overordnede projekt.

Livet i sig selv er ved at blive offer for de kræfter – men også muligheder – der ligger i design, og vi er derfor nødt til at forholde os til de spørgsmål, som følger i kølvandet på den nye situation. Vi er også nødt til at erkende det iboende paradoks, at mens vi designer naturen, er vi samtidig underlagt dens kræfter og uforudsigelige lovmæssigheder. Det så vi for nylig med orkanen Katrina, og man kan sagtens sige en masse om mangelfuldt design af den politiske struktur, som gjorde, at der ikke var et beredskab til stede i New Orleans.

Her handler det imidlertid om det bredere designbegreb, der hersker både i og uden for designfaget; det handler om en designdiskurs, som ikke er begrænset til direktiongangen eller reserveret til pæne og ordentlige designdiscipliner.

Massive Change var inspireret af et citat fra Arnold Toynbee, som Canadas tidligere premierminister Lester B. Pearson brugte i sin takketale, da han fik Nobelprisen i 1957: „Kommende generationer vil ikke huske det 20. århundrede som en æra af politiske stridigheder og tekniske opfindelser, men derimod som en periode

hvor verdenssamfundet vovede at sætte hele menneskehedens velfærd på dagsordenen.“

Toynbee var historiker og er især kendt for bogen „A Study of History“. Han koncentrerede sin forskning om civilisationernes evne til at forandre sig og troede meget på det 20. århundredes muligheder. Han mente, at en cyklus mellem opgangs- og nedgangstider ikke var undgåelig, at fremtiden ikke er afhængig af fortiden, og at ethvert samfund selv vælger, om det vil tage del i de tilbagevendende hårde tider. Trods undertitlen 'fremtidens globale design' handler Massive Change i virkeligheden om at forudsige nutiden.

Som et første skridt mod at kunne forudsige nutiden afskrev vi derfor de klassiske designdiscipliner og begyndte i stedet at udforske systemer til udveksling af viden – såkaldte designøkonomier. Vi tog med andre ord æstetikken af bordet og studerede i stedet design gennem kapacitetens optik, hvorefter vi udvalgte 11 emner til yderligere udforskning.

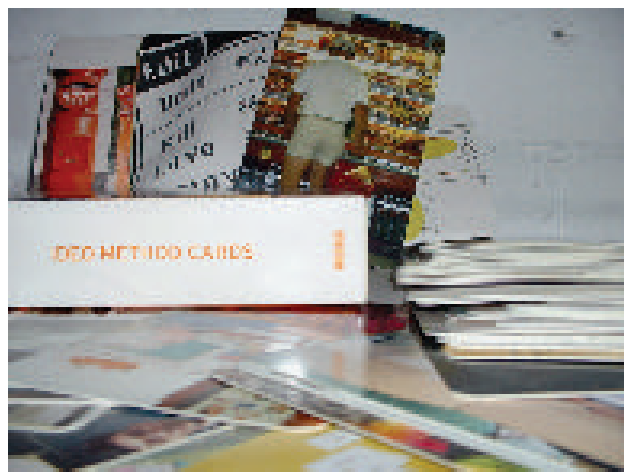
Et af dem handler om redesign af ejendomsretten og er formuleret af Hernando de Soto, som er præsident for Institut for Frihed og Demokrati i Peru. Han samarbejder med statsledere fra hele verden om at forsøge at identificere og øge værdierne i de mere eller mindre tilfældigt opståede urbane strukturer, med boliger og småerhverv,

hvor mere end en milliard mennesker lever og arbejder. Jeg talte med de Soto i Massive Change Radio, og han sagde blandt andet: „Hovedparten af udviklingslandene og de tidligere kommunistiske lande har ikke et system, der tillader at sætte en pris på de værdier, som landet ejer og producerer, og konsekvensen af det er, at der ikke er vækst i disse lande.“

Et andet eksempel kommer fra Brasilien. Jaime Lerner er arkitekt, har været borgmester i tre perioder i Curitiba og er hjernen bag et ekstraordinært designprojekt i byen. Det består dels af et effektivt transportsystem med leddede busser, som hver dag transporterer 1,3 millioner mennesker, dels af en ordning hvor byen betaler de hjemløse for at holde parkerne rene og endelig af en bytteordning, hvor folk kan bytte affald for bus- og madbilletter – som de så kan bruge i busser og butikker!

Jeg spurgte ham, om han mener, at en lignende transformation kunne finde sted i en hvilken som helst by i verden: „Jeg er overbevist om, at enhver by, uafhængig af størrelse eller økonomiske ressourcer, kan gennemføre en sådan forandring af det bestående på mindre end to år; det er alene et spørgsmål om holdning.“

Undersøgelser af forskellige produktionscyklusser gav næring til ideen om en endeløs cyklus af design og produktion, in-

spireret af arkitekten William McDonough. Under overskriften „Vugge til vugge“ foreslår han et skift i produktionsprocesser, fra det 19. og 20. århundredes forurenende industriproduktioner til en ny metode, The Next Industrial Revolution, et i overført betydning ubrudt samle- og demonteringsbånd. I stedet for at sende affald og materialer rundt i en klorbaseret genbrugsproces, som nedbryder materialerne og ødelægger vandkvaliteten, burde man opgradere brugte materialer, således at ligningen bliver affald = mad.

McDonough bruger Sierpinskis fraktale model til at illustrere forholdet mellem økologi, økonomi og værdi og beskriver den således: „Pris, ydelse og æstetik møder liv, frihed og jagten på lykke!“

Det sidste eksempel kommer fra Kina. Her har den canadiske øko-designer John Todd, som skaber såkaldte livs-systemer eller økomaskiner, bygget et 600 meter langt rensningsanlæg i et forurenede vandløb i en by i det sydlige Kina. Han benyttede et komplekst biologisk design til at forvandle vandløbet til en fin vandhave, der nu rummer over 20 forskellige arter af kinesiske vandplanter. Kloakvand fra 12.000 mennesker løber ud i kanalen, men i stedet for at kanalen flyder med stillestående råddent vand, bruges det nu som næring (affald = mad) i de vandrensende planters rodsystemer.

Disse eksempler er hentet ud af mange ideer og projekter, som kan ændre vores verden til det bedre. Væsentligt er, at de ikke repræsenterer en kvantitativ forandring (Massive Change), men derimod en kvalitativ forandringsproces. Transformationen i designprojekterne ligger i, at løsningen netop angriber ondets rod.

Buckminster Fuller sagde: „En designrevolution vil ikke opstå ud af tom politisk retorik“ eller, kan man tilføje, på baggrund af den lige så tomme kommercielle retorik som tapetserer vore offentlige rum: „We are all connected.“

Naturkatastrofer som orkanen Katrina er gode til at vise det, der ikke fungerer, og dokumenterer kun alt for tydeligt, at „we are all connected“, når uheldet er ude. Alle formaliteter blev skyllet væk af flodbølgen, gadeskilte blev brugt til at male s.o.s og andre beskeder på, og almindelige mennesker blev til helte i deres forsøg på at hjælpe. Hjælpen var imidlertid ikke baseret på teknologifikserede designløsninger eller hierarkiske kommandoveje som i en militæroperation, men derimod på medmenneskelighed.

James Der Derian, der er politolog, taler om 'den ærbare krig': „Hvis man er teknologisk overlegen og tror på, at man er etisk overlegen, opstår den ubehagelig situation, at man afskriver civil diplomatisk handling og dermed giver militæret mulighed for at træde i dets sted.“

Af denne grund er samarbejde og dialog vigtigt, men engagement er uundværligt, og hvis man intergrerer alle tre i en slags global designvidenskab, vil det uvægerlig medføre massiv transformation. Endelig er det vigtigt at lære at være åben over for det, vi ikke kender og ikke forventer.

Jeg arbejder derfor med en idé til et projekt „Stories of Transformation“, en form for designredskab som dokumenterer, hvad der motiverer mennesker til at ændre adfærd. Inspirationen kommer fra allerede eksisterende værktøjer. Et eksempel er *I Ching* eller *Forandringens Filosofi*, som John Cage brugte til at udforske fraværet af intention i sit eget arbejde: „Jeg komponerer musik. Ja, men hvordan? Jeg har opgivet at træffe valg og stiller spørgsmål i stedet.“

Massive Change slutter med spørgsmålet: „Nu da vi kan alt, hvad vil vi så?“

Svaret på dette spørgsmål kunne ligge i de såkaldte „Oblique Strategies“, designet i midten af 1970erne af Brian Eno og Peter Schmidt. De består af et sæt kort med påtrykte aforismer og kan bruges som et intuitivt redskab til at undersøge værdifulde dilemmaer.

Oversat fra engelsk af Birgitte Kleis.

